

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedija na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvemši ne delje in praznike, ob 1/26 popold.

Nasledki liberalizma.

Kolikorkrat izide zlato solnce, tolikokrat pokaže nam v novi luči pogubljive in škodljive nasledke židovskega liberalizma, ki je, kakor nekdanj bog Saturn lastne otroke, svoj lastni sad žreti začel. Pri vsem tem pa liberalcev še dandanes ni sram trditi, da se nam je za vse dobro edino le liberalizmu zahvaliti, vse hudo in kar je slabega na svetu, pregrešili pa da so konservativci. Ti ljudje na vsa usta trdijo, da so železnice, brzojav, in druge novodobne iznajdbe sad njihovega truda, kakor da bi pred liberalno čro ne bilo železnic, telegrafa, evetoče kupčije in trdne obrtnije. Kakor iz enega rogá čuje se povsod ena in tista pesem: zmešnjava je bila pred nami, zmešnjava mora biti za nami, in žalibog, da je še zadosti neumnih ljudi, ki takemu kričanju verujejo. So sicer to le tiste vrste ljudje, kojih mišljenje le toliko daleč seže, kolikor ravno oko peljá, ki se danes vže več ne spominjajo, kaj je bilo včeraj, in jih čisto nič ne briga, kaj bo jutri in zakaj tudi ne? saj je tako prijetno druge za-se misliti pustiti. „Kakor Bog da“, pravi Bošnjak, kadar se mu nepremagljiva zapreka pred noge zavali, in oprtemu na tako občinstvo je liberalizmu pač prava igrača povsod kolikor toliko vkoreniniti se, in če mu množice tudi ne pojó ravno na glas svoj „hozana“, kakor se je to še pred desetimi leti godilo, pripoznavajo ga vendar le še vedno iz navade.

Žalostni neredi po Ogerskem in Hrvaškem potisnili so nam pero v roko. Kdo, ki se kolikaj s politiko peča, nam bode odrekal, da niso krvavi protizidovski vstanki po Madjarskem in še bolj žalostni in vsega pomilovanja vredni upori hrvaških kmetov proti židom in madjaronom pravi pravecati sad madjarskih liberalnih zakonov? In odkod toliko uporov po vseh krajih? Oče vseh je brezumni liberalizem. Mi nikakor nismo židom odurni zaradi tega, ker so ravno židje in ne kristjani, mi jih le ne maramo in ne moremo zaradi njihovih vsemu svetu in celemu človeštvu pogubljivih djanj. V minulih tridesetih letih se je pa ravno vse storilo, židom po postavnem potu polje njih delalnosti še bolj zrahljati. Žida barantija in obrtnija živi, ker mu ni treba o potu svojega obraza od zgodnje zore do poznega mraka trdo delati, temveč si dostokrat na mehkem stolu v pol ure več zasluži po svoji spekulaciji, kakor najtrdnjeji kmet v pol leta iz zemlje izorje! Ozrmo se pa na postavodajalno polje zlasti poslednjih dvajset let, in videli bomo, kako so liberalci postavili za postavo „kovali“, ki je le židom in zopet le židom na korist bila. Delali so liberalci ravno tako, kakor bi družega nič ne bilo potrebno, kakor vse druge reči veliki barantiji, veliki trgovini in velikemu obrtu podredjiti. Kakor povsod, tako je tudi tukaj manjkalo prave mere in enostranstvo porodilo je odmah svoj

sad. Pod krinko povzdige kupčije in obrtnije, pod krinko povzdige narodnega gospodarstva krpali so liberalci postavbo za postavbo, ki je komaj iz lupine izlezla, kapitalizem toliko ojačila, da si je koj na to veliko množico delavnega ljudstva, dá! še več, še celo cele države podvrigel. Dokler je kapitalizem v lupini, ki se trgovina in obrtnija zove, tičal, bil je blagotvoren in plodonosen toliko posameznim, kolikor celim državam. Odbaenivši pa lupino, postal je pogubljiv, oprt na postavbo, ki so mu jih liberalci skovali in skrpali. Sistema državnih dolgov, ustanovljenje velikih delniških zadrug (naj bi ne bile nikoli goljufne, ali...!), agiotaža na borski, neomejena postavba nasproti oderuhom, kaj pa je vse to družega, kakor podredjenje celega organizma socijalnega življenja pod gospodarstvo kapitalizma! Kdor ima denar, ta ima moč, ima čast, ima prednost povsod, in ta vlada svet!

Pred kapitalom se pa tudi klanja dandanes cel svet; kapital je, kakor že rečeno, pravi malik liberalnega sveta. In nasledek tega? Obožanje posestnikov, obrtnikov in države, nasproti pa nezmerno bogatenje borsnih spekulantov. Tako n. pr. si Madjari po takem liberalnem postavodajalstvu v 15 letih niso več kakor malenkost poldruga milijarde državnega dolga na glavo nakopali, zraven tega pa skoraj tretjino nekdanjih posestnikov večih in manjših po svetu pognali. Enako se je godilo vsem evropskim državam bolj ali manj hudo po večji ali manjši meri osnovanih in izdanih liberalnih postav. Zdajni finančni ministri, ki morajo le gledati, kako obresti za ogromne državne dolgove vkup spravijo, so res milovanja vredni in sicer toliko bolj, kolikor več sreča za blagostanje državljanov imajo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. sept.

Avstrijske dežele.

Avstrijski cesar in španjski kralj prišla sta v ponedeljek v *Bruck* ob Litavi.

Praga, 18. sept. Nadvojvoda Ludovik pride jutri sem cesarici Mariji Ani čestitat k 80. godu v imenu cesarja.

V torek so *zvezdoznanci* imeli tretjo in zadnjo sejo letos. Sprejeli so 9 novih udov in za zborovanje leta 1885 volili Genevo. Potem so bile dopolnilne volitve v predstojništvo za dobo 4 let. Potem so bila znanstvena predavanja. Ko je bil dnevni red končan, zahvalili so se e. k. vladi oziroma naučnemu ministerstvu, akademiji znanosti in vsem tem, ki so jim za čas bivanja prijaznost skazovali in predsednik je s tem sklenil zborovanje. — Pri gostiji na dunajskem Goloveci dajali so zvezdoznanci novo iznajdenim planetom imena. Planet št. 234, ktereга je iznašel Peters v Kiehu, je dobil ime „Barbara“, št. 229, ktereга je našel Avstrijanec Palisa, se ima imenovati „Adelinda“, št. 231 „Vindobona“ in št. 225 „Henrietta“.

iz Linca, 18. septembra. V deželnem zboru je predložila vlada dvoje načrtov postav

in sicer zarad vstanove posredovalnih uradov za spravo med pripravajočimi strankami in dalje, kar se tiče porabe nejavnih žebcev. Voli se potem pet odsekov, katerim se izročé predloge. Zbor sklène potem povodom veselega dogodka v cesarski rodovini, da se vstanovi 10 štipendij po 84 gl. za gojence v deželnem zavodu za gluhoneme in da se ima dati vsako leto 200 gl. zavodu za preskrbovanje slepih ženskih v Linu. Prihodnja seja je v petek.

V deželnem zboru v *Galiciji* je bral deželni glavar telegram iz cesarjeve kabinetne kancelije, kjer se cesar zahvali za voščila deželnega zbora povodom veselega dogodka v preslavni cesarski rodovini. Potem so volili odbore in nadaljevali verifikacije volitev.

iz Lvova, 17. sept. V današnji seji deželnega zbora so bile na vrsti volitve in preskušanje volitev. Vprašanje zarad ljudskega šolstva bode poglavitno delo letošnjega zbora. Zoper znano misel v deželnem odboru, ktero podpirajo konservativci, bodo nasproti stopili naprednjaki in poprijeli se ideje, ktero zastopa Romanovič, da bi se namreč dolg za zemljiško odvezo spremenil in tako bi bilo mogoče veliko storiti za ljudske šole, a ne bilo bi treba deželnih stroškov zvišati. Minister baron Ziemialkowski je dobil odpusta 14 dni. Prebral se je dopis e. k. namestnika na deželni odbor. Svitli cesar se zahvalijo za voščila o priliki rojstva nadvojvodinje Elizabete in pristavijo milostno, naj se nikar ne trudi posebno poslanstvo do cesarskega dvora, ker cesar ne morejo naprej povedati, kedaj bi mogli sprejeti to poslanstvo. Groholski je tedaj nasvetoval, deželni glavar naj se pooblasti, da v imenu zbranega deželnega zbora pošilja Njiju Veličanstvoma in prestolonasledniku telegrafno svoja preprižna voščila. Volijo se potem tajniki, kvestorji, revidentje in potrdijo se volitve. Zastran dveh volitev sta se oglasila rusinska poslanca Antonievicz in Romanczuk. Ker vendar nista navedla dat, ki bi zavrgle volitev, bilo je oboje volitev potrjenih.

„Veliko poklicanih, pa malo izvoljenih“ se v pravem pomenu besede lahko na dunajski magistrat obrne gledé *odlikovanj* o priliki dovršenja nove mestne zbornice. Župan Uhl jih je napisal dolgo vrsto takih, ki so sami sebe vredne šteli, ter se tudi še kakega križca, baronstva ali kaj enacega nadjali, kakor „Pokrok“ vé. Namestništvu je imenik jako skrčilo, ter ga tako obrezanega ministerstvu predložilo, ktero je pa zopet za pero prijelo in vse druge iz imenika zbrisalo, da je le pri zgradbi delajoče oboje ostalo. Tako sta mesto zaželenih križčev in baronstva župan Uhl in njegov namestnik, dr. Prix, le najvišjega priznanja deležna postala. Posebno fakejzorni levičarji so bili menda mnogoštevilno v tistem nesrečnem imeniku zastopani in vsi so propadli.

„Pokrok“ piše o *žalostnem stanju tkalcev* v Krkonošah (Riesengebirge). Tamkaj, kjer je pred 20 in 25 leti vladal še očividni blagostan, sedaj siromaštvo in beda na vrata trka, da se Bogu usmili. V tistem času, ko svet še ni toliko bombaža poznal nego danes, sejali so česki kmetovalci, osobito po severnih krajih, mnogo lanu, ki so vsega v platno podelali. Platno so za lepe novce prodajali v Rumburg. Odkar so pa kapitalisti jeli tovarne za bombaž graditi, poplavalili so s cenejim bombažem celo severno Česko, lanu se je od leta

do leta manj pridelovalo, ker se je platna manj prodala in tkaleci, ki so poprej večinoma lastne pridelke tkali, morali so se sedaj tovarnikom podrediti, ako niso hoteli rok križem držati. Zaslužili so na teden po 2 gl. Sedaj se jim je pa še ta skromni zaslužek toliko skrčil, da le še tisti, ki so jako marljivi, na teden po eden goldinar in štirinajst krajcarjev zaslužijo. Kakor pa že navadno, da so posebno reveži z otroci bogato obdarovani, si lahko mislimo, v kako žalostnem položaju pač te uboge družine živé. Poprejšnja leta porabili so se otroci in slabotni starčki za prejo, za vitje preje in druga postranska dela, tako, da je zaslužek rodovine vendar le svoje 4 do 5 gl. na teden dosegel, ako sta vsaj dva tkala, sedaj je to vse odpadlo, kajti preja vže pride iz tovarne za tkanje pripravljena, in stari ljudje so mnogokrat prisiljeni za beraško palico prijeti in stopiti s trebuhom za kruhom, da se prežive.

Staro- in Mladočehi so si zopet v laseh. Prepri za stara zahtevanja, ktera so svoje dni v deklaraciji vže odložili, so se zopet razvneli. Obe stranki jeli ste se tudi za ranjkega Havlička puliti, čegav naj bi bil. Ker tedaj ni bilo ne Mlado- in ne Staročehov, temveč le Čehi, ki so se pod Havličkovo in drugih zasluženih mož trobojnico za domovinske pravice potezali, narod budili in ga navduševali, in od tistih se v. č. gg. kanonik Štule in rektor univerze Tomek živita, ki sta bila s Havličkom velika prijatelja, pač ni težko uganiti, kateri stranki bi se Havliček prišteval, ako bi še živel.

Iz Pečuha, 17. sept. C. kr. Visokost, nadvojvoda Jožef je prišel včeraj k jesenskim vajam deželne brambe in se je nastanil v škofovi palači. Danes so bile velike vojaške vaje, pri vajah je bilo 4000 mož in topništvo.

Vnanje države.

Iz Rima, 18. sept. Časnik „Moniteur“ pravi, da ni res, da bi bil papež pritrđil zadnji verski postavi na Nemškem. (Gl. včerajšnji telegram.)

„Germania“ prinaša iz zanesljivega vira, da so **sv. Oče** v popolnem soglasji s škofi, ne priznaje v principu postavnih določil, za sedaj dovolili, da se sme prositi za dispens, kar se tiče izobraževanja duhovnov v preteklosti. Vendar s tem se izključuje, da bi se kaj enacega potrpelo tudi v prihodnjic, ako obstanejo še majeve postave.

Kakor nekđaj ob času konventa, tako se godi sedaj v **francoskih** vladnih krogih. Nadzorstvo v vojski ob rudeči reki ima civilni komisar Harmand in ta je odstavil višega generala Bouet-a. V Tonkin pojde 900 mož 20. sept. in 1800 25. sept. Oba oddelka imata priti istočasno v Hai-fong. Dokler ne bode pomoči, ne bodo drli naprej proti Sontaju. Francozje imajo 18 kilometrov do Sontaja, a zaradi poplavljenja ne morejo naprej. Topovi, vzeti vojakom „črne zastave“, se večidel od zadej bašejo.

Francoska royalistična stranka je soglasno grofa Pariškega za pravega in edinega naslednika grofa Chamborda proglasila ter sedaj namerava sklicati kongres, na katerem naj se bo grof Pariški kot prestolni dedič javno proglasil. Ta proglas bi potem vsi monarhistični listi prinesli. Tudi Chambordova vdova s svojim sorodstvom pripoznala je grofa Pariškega za bodočega naslednika na Francoskem kraljevem prestolu. „Gazette de France“ pravi: „Konservativna Francoska čaka in se raduje v pripoznanji tistega moža kot svojega postavnega voditelja, ki mu je bila tolika sreča, da je na kraljevih prsih slonel, in Francoska zaupa v njegov značaj, njegovo trdno voljo in domoljubje.“

Francoski grof Albert de Mun pisal je svojemu prijatelju **program za royaliste**, v katerem protirevolucijo kakor podlago bodočnosti povdarja. „Mi hočemo, tako pravi grof, krščansko vlado, ki bo cerkvene pravice spoštovala, pravo svobodo podpirala in pravice vsakega posebej kakor tudi vseh skupaj branila. Mi zahtevamo socialno postavo, ki bode družini varovala njeno prostost in obstanek; mi zahtevamo prestvarjenje in preosnovanje narod-

nega dela, ki bode pravično tako mojstru, kakor učencu in to za to, ker se bo na mir in pravico opiral. Vsega tega nam sedanja vlada dati ne more, kajti ona zaničuje božjo postavo, preganja Cerkev ter Francosko poginu nasproti tira.

Rumunija vtrdila bode svojo prestolnico Bukarešt in bode jutri 19. t. m. javna dražba za dovoz opeke, kar je bo pri zgradbi tvrdnjave potreba. Vojaški inženirji risajo topografične načrte okolice bukareške. Svoje dni so časniki gledé tega zagnali velik krik, češ, tvrdnjava bukareška obrnila bode svoje rogove proti Avstriji, danes se za to nihče več ne zmeni — saj smo z Rumunci — prijatelji(?).

Evropa proti Rusiji je najnovejša glasilka, ki so jo nepokojni politiki med svet razdali. Na prvi pogled se navadnemu človeku tudi nekako tako vidi; kajti, da se oboroženi svetovni mir ohrani, združile so se Avstrija, Nemška, Italija, Španjska, Srbija in Rumunija proti komu drugemu, kot — Rusiji in Francoski. Kdor ima čas, naj pa premišluje in takoj na prvi pogled se mu bodo oči odprle, pri čem da je. V Berlinu in na Dunaji, v Petrogradu in Parizu, povsod se trdi, da vele-vlasti ničesar bolj ne želé in ničesar bolj ne potrebujejo, kakor ravno miru in vendar se na iztoku in zapadu tvrdnjave gradé, železnične mreže razširjajo, vojaki kupičijo in vse to, da angelj miru ne bo iz dežele zbežal. Bismark je res skoraj vso Evropo skupaj zbobnal, da bi se pred Francosko in Rusijo obvaroval, koliko bo pa od te „zbobnane lige“ o času potrebe skupaj ostalo, je pa druga reč! In te hočemo pričakovati, saj nas le še nekteri meseci od velikega trenutka ločijo.

Rusija ima za 1512 milijonov rubljev papirnatega denarja. Od teh ga 380 milijonov rubljev leži v državni banki, in 1132 milijonov rubljev ga je pa med ljudstvom.

Iz Haag-a, 17. sept. Danes je kralj otvoril zbornico. Prestolni govor pritrjuje, da so razmere do vnanjih držav povsod prijazne. Vojska v Atčinu (vzhodni Indiji na otoku Sumatra) zahteva resnega navora. Mnogo nezgod je zadelo vzhodno Indijo. Zadnji potres pri Javi je bil strahovit. Vendar dobrodelnost se lepo razodeva, vlada in ljudski zastop hočeta skupaj delovati, da se vse zapreke premagajo. Vlada se ozira na nasledke za naselbino Curaça-o, ako se predere ožina pri Panami. Zbornici boste dobili načrtov postave, da se znižajo prihodki in da se vpelje nov kazenski zakon. Kraljeva komisija ima nalog, da to izvrši. Zbornicama bode pred vsem potreba v roke vzeti indijski budget za prihodnje leto. Tukaj manjka 13½ milijonov, tedaj 3.200.000 višje kakor v pretečenem letu. Kolonialni minister je rekel, da noče indijskih finane boljših naslikati, kakoršne so v istini, in kakor se kaže, tudi za prihodnost. Pri samoprodaji kave in kositra na Sumatri in Javi gre na zgubo 6 milijonov, ker se dobiček iz pridelovanja kave ravná potem, kaka je letina za kavo po drugih deželah, ki je prideljujejo, vzlasti v Braziliji. Danes, ko ste bili zbornici slovesno otvorjeni, oglasili so se socialisti. Zbrali so se ter zahtevali splošno pravico glasovanja. Po ulicah, koder je peljala kraljeva pot, prilepili so listkov z napisom: „Splošno pravico za glasovanje!“ Policija jim je za petami.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 19. sept. Odkar se Slovenci zavedamo, da smo narod in da moramo imeti enake pravice z drugimi narodi, se poganjamo za veljavo slovenskega jezika v vradnije in v javnost. V to svrhu delajo vsi slovenski listi in zahtevajo, da vsakteri, ki hoče, da mu narod zaupa in izroči kterokoli poslanstvo, pri-seže na zastavo: občna veljavnost slovenskega jezika po Slovenskem. V prvi vrsti bi morali postavodajalni zbori vzgledno ravnati, ker v njih sedé sedaj že slovenščine večinoma popolno zmožni zastopniki, kterih dolžnost je,

vsestransko dobrodejno vplivati v dosego narodnih pravic in njihovega vresničenja.

Kterega radoljuba ni razveselilo, ko je bral pred kratkim časom poročilo, da je začel kranjski deželni odbor slovenski vradovati? Starejši slovenski dnevnik je, naznanjajoč ta spremen, pokaral knezoškofijski ordinarijat, meneč, *) da se pri njem preveč nemški vraduje, in mi mu tudi nismo zamerili zavoljo te opazke. Ne vemo, s kom je omenjeni list v bližnjem sorodstvu, ali s knezoškofijskim ordinarijatom ali z ljubljanskim magistratom; lepo bi vendar bilo, da bi na oba strogo pazil. In je mar pri ljubljanskem magistratu, kar se tiče slovenskega vradovanja, vse v redu in hvale vredno?

Zbor, v katerem sedé taki odlični narodnjaki, kakor v ljubljanskem magistratu, bi se moral pred vsem odlikovati v tem, kar se tiče slovenščine, in v tem oziru tudi napredovati. Hvale vredno je, da se je magistrat potegnil za pravice slovenskega jezika v mestnih ljudskih šolah in ga z dovoljenjem deželnega šolskega sveta vpeljal kot učni jezik v vseh razredih; spodobilo bi se bilo, da bi se bil naznanil za odlok tudi v slovenščini šolskim ravnateljstvom, ne pa v nemščini, kakor se je storilo z intima-cijjo dne 6. avgusta t. l.

Po pravici je neki neslovenec pri mestnih šolah, zvedši po nemškem dopisu to spremembo, rekel: Tako slovenski magistrat sam sebe smeši; ako od nas zahteva slovenščino, naj sam poprej lep zgled daje. —

Res je, da se je vllansko leto dovolilo vradniku, ki poroča o šolskih zadevah, da še sme nemški vradovati; to je že prav za nekoliko časa, vedno tako bi pa ne imelo biti.

Sliši se, da nekteri vradniki pri sodnijah po zadnjem ukazu pravosodnega ministerstva zdelujejo doma akte z besednjakom v roci. Prav tako, zakaj bi se pa tudi drugod ne odpravila slovenski jezik moreča zložnost! R.

Ig pri Ljubljani, 18. sept. Tri leta je že minulo, odkar je v naši farni cerkvi daroval prvokrat nekrvavo daritev sv. maše ranjki g. Štrumbelj. Mislili smo, da nove maše ne bode imeli kmalu. A človek obrača, Bog pa obrne. Ravno preteklo nedeljo, 16. t. m., je bila zopet enaka slovesnost v naši krasni farni cerkvi. Daroval je prvo sv. mašo g. Ivan Cotelj, rojen Gorenjec, duhovnik poreško-puljske škofije. Napravili so mu novo mašo naš prečastiti gosp. župnik, za kar jim vsa čast in hvala. Akopram je bilo zjutraj oblačno vreme, prihitela je vendar ogromna množica ljudi od daleč in blizu, da, celó iz Ljubljane se jih je začela pomikati med pritrkavanjem zvonov in pokanjem možnarjev procesija svatov z novomašnikom v cerkev.

Ko odpoje novomašnik „Veni sancte Spiritus“, stopi na prižnico domači gospod župnik. Kot izvrsten govornik je razložil pomen današnje slovesnosti in opominjal novomašnika, naj bo stanoviten v svojem stanu. Po pridigi je pel g. novomašnik prvo sv. mašo, pri kateri so domače pevke izvanredno lepo pele. Kdo se bo temu čudil, ker imajo takega vodjo, namreč: nadučitelja g. Govekarja. Vsa slovesnost je trajala do 1. ure popoldan. Pri navadnem obedu v ožjem domačem krogu so se vršile mnoge napitnice. Vsi navzoči se bodo gotovo dolgo spominjali lepe slovesnosti. Č. g. župnik

*) Tega mnenja je novejši dnevnik tudi, da ni tega že zdavnaj opomnil, ima za to druge vzroke.

pa si je s tem še bolj pridobil hvaležnost novomašnikovo in njegove matere, kakor tudi svojih faranov. Naj ga Bog živi in še mnogo let ohrani v blagor svojim farmanom, kakor tudi g. novomašnika!

Iz Škofje Loke, 17. septembra. Danes se je v tukajšnjem uršulinskem samostanu vršila dvojna slovesnost. Bila je namreč volitev predstojnice. Izvoljena je bila zopet stara prednica, gospa M. Benedicta plem. Renaldy, sedaj že osmič. Lansko leto obhajala je 50letnico svojega samostanskega življenja in v teku teh let je sedaj že 22. leto prednica loškega samostana. Dasiravno ima kot predstojnica že tako opravila čez glavo in je že precej priletna, vendar še vedno podučuje v notranji šoli v laščini in francosčini. Kako plodonosno pa tudi pod njenim vodstvom naš samostan deluje v odgoji šolaric, najbolj osvetljuje mnenje šolskega nadzornika, ki se je še vedno pohvalno izrazil o napredku, posebno pa še našega ljubljenskega deželnega predsednika barona Winklerja, ki se pri zadnjem obisku šole ni mogel načuditi temeljitemu odgovorjanju malih učenk. Pa to je že obširno popisal „Slovenec“ lansko leto, tedaj ne bom ponavljal tega, saj čast. gospe učiteljice v svoji ponižnosti ne iščejo hvale. Očitno priznanje so pa dobile pri zadnji deželni razstavi v ljubljanski realki, ko smo posebno občudovali natančna ročna dela, ljudje jim pa najbolj v tem izražajo svoje zaupanje, ker v tolikem številu pošiljajo dekleta, ne samo iz Kranjskega, ampak tudi iz vseh sosednjih dežel, v notranjo šolo, da jim prostora zmanjkuje. Po vsem tem ni bila gola fraza, ko so g. dekan v imenu veliko družih gospodov izrazili o novoizvoljeni prednici gorečo željo, naj jo Bog ohrani še mnogo let kot voditeljico samostana, ampak bila je zaslužena pohvala in iz sreča prihajajoče voščilo.

Po volitvi storila je gospodična Rozalija Pardeler, Tirolka, slovesno obljubo in bila preoblečena. Samostansko ime si je izbrala: sestra Marija, Ana, Lidvina.

Ko smo poprej slišali, da so mil. knezoškof nekoliko bolehal, smo se že bali, če jim bo osebno mogoče nadzorovati volitev. Ali sedaj so že popolnoma okrevali, in sami so rekli, da se čutijo od dne do dne trdnejega. Bog nam jih ohrani še več let!

Da vse vestno poročam, omeniti moram posebno pohvalno še lepega petja v cerkvi. Gg. nune so zares krasno pele na koru. Malo je dobiti čvetospevov za same ženske glasove, ker komponistom, kakor pevkam preglavico dela Alt II. Težko je dobiti nizki ženski glas in vendar se ga včasih skladatelj ogniti ne more. Danes smo pa slišali čvetoglasni ženski zbor večkrat brez spremljevanja orgelj prav čisto in natanko peti. Tudi Te Deum, da si so tudi cel tekst izpeljali, ni bil predolg, ker so bolj hitro čvrsto peli, kar se navadno ne zgodi povsod. Pevci namreč, navajeni cerkvenih pesem, preveč vlečejo polovne note, misleč, da ravno tako dolgoš imajo, kot v navadnih posvetnih skladbah. Velikrat jih še tako izurjen pevovodja ne more spraviti naprej. To bolezen so pa gg. pevke, kakor smo danes slišali, že davno prestale; in zato jim tudi prav iz sreča čestitamo. y.

Z Dobrnica, 18. sept. Kar smo že zdavno čuli ter se veselili, zdaj vživamo. Vrši se zdaj pri nas sv. misijon. Ljudstvo domače in ptuje se ga prav marljivo vdeležuje, dasiravno imamo vreme lepo, za vsako delo pripravno. No, vreme zna pozneje tudi še biti, misijona pa ne bode

več — saj ne tako kmalo. Če Bog dá, bomo s pridnostjo nadomestili, kar bomo zdaj zamudili; bomo na drugi način toliko več pridobili.

Da vse povem, moram povedati, da je res nek skr. rekel: „Čemu toliko časa zamuditi, delajte, delajte!“ No, gospod: kakor vprašanje, tako odgovor: Zakaj pa so toplice povsod napolnjene in sicer ne le od bolnih, ampak zdravih, ne le 7 dni, ampak po trikrat, štirikrat 7 dni? Še bi lahko kaj dostavil, pa en ugovor tudi en odgovor.

Da naše ljudstvo takih ugovorov ne porajta, ampak dela po svojem prepričanju, smete verjeti. Bog daj svoj blagoslov! P.

Iz Kremsa na Nizjeavstr., 17. sept. Kakor po celem avstrijskem cesarstvu, kjerkoli so razsajali pred dvesto leti krvoločni Turki, obhajal je tudi v okolici „stift Lilienfeld“ Cistercienskega reda spomenico. Stift Lilienfeld (ustanovljen l. 1202 pod Leopoldom V.) bil je svoj čas 9 mesecev od krutega Turka oblegan in je strašno škodo trpel. Neutrudljivo branil ga je tačasni opat Mat. Kohlweiss s svojimi duhovniki in neustrašljivo pregnal je večkrat bližajoče se turške čete. Čez tisoč duš pribežalo je v ta samostan in dobilo tukaj zavetje v velikih prostorih te ustave. Po devetmesečnem obleganju Turkov oprosteno, vrnilo se je ljudstvo zopet na svoje kraje in zidalo zopet svoja poslopja na mestu požganih.

Po slovesni sv. maši podala se je deputacija iz bližnjih krajev Traise in Eschenau k dandanašnjemu opatu Heidmannu in se prav lepo zahvalila za tačasno postrežbo in hrabro brambo pred strašnim Turkom. Gosp. opat ni pozabil tudi o obletnici tistih slavnih dni reževev okraja in razdelil je mnogo denara in hrane, da jim je bilo mogoče praznovati spomin tega pomemljivega dne.

Od nekod (?) 18. sept. „Slovenec“ prinesel je že dva dopisa, v katerih se hvali „zdravilni Alant“ (Inula Helenium, veliki koren) kot gotovo sredstvo zoper kačji pik. Naj temu dodam mali popis rastline. Alant spada, kakor tudi solnčnica, kateri je zelo podoben, k soevetkom ali k rastlinam s sestavljenimi cveti (compositae) in v tej mnogobrojni vrsti k plemenu kolobarnic (raditae), ki imajo svoje ime od tod, ker so njihove na plošnatem evetišču stoječe cevaste cvetke obdane z jezičastimi cvetkami, postavljenimi v kolobar po robu evetišča, kakor to solnčnica najbolj očitno kaže, ali pa sv. Antona roža (Arnica), zdravilna kamilica in druge.

Alanta imamo več vrst, p. nemški Alant (Inula germanica), poljski ali britanski Alant (Inula britannica), Inula pulicaria itd.

Pravi, zdravilni Alant (Inula Helenium) ima debelo, vejnato koreniko, ki je zunaj rujavkasto-rudeča, znotraj pa belkasta ter poganja posamezne koreninine nitke ali vlaknate korenine (Wurzelfaser). Steblo postane (na vrtu) 1—2 metra visoko, je kviško stoječe, debelo, valasto, posebno zgoraj nekoliko kosmato, kjer se tudi deli v posamezne evetne vejice.

Listi korenike so zelo veliki, nad 3 dm. dolgi, podolgo jajčasti, nazobčani, zgoraj zeleni in kratko lasasti, spodaj rjavi in gobasti (filzig).

Stebelni listi so zmeraj manjši; spodnji pri dnu so ozki, vsi drugi skoraj srčasti, prispječeni in steblo obsegajoči. Konec stebela in konec kratkih evetnih vejic se naredé veliki, posamni zlato-rumeni cveti, 8—9 cm. široki.

Čaša (calix) obstoji iz več velikih gobastih listov.

Inula Helenium je večletna ali trpežna rastlina ter cveté julija in avgusta.

Kolikor je meni znano, imajo v lekarniškem oddelku nunskega vrta v Škofji Loki mnogo te zdravilne rastline. Gotovo bi ondodna častita samostanska lekarica ob letu dobre volje gospodom s tinkturo postregla, če bi je želeli.

Domače novice.

(Duhovske spremembe v ljubljanski škofiji.) Čast. gosp. dr. Jožef Marinko pride za kateheta gimnazije v Rudolfovo. — Čast. gosp. Franc Arhar pride za učitelja krščanskega nauka k šolskim sestram v Repnje.

(Nove zvonove) peljali so večeraj lepo okinčane iz Samassove livarne k Stari fari v Škofjokoloku. Veliki tehta 46 starih stotov. Vbrani so ti štiri zvonovi v B-dur, toraj v glasu, kakoršnega na Kranjskem še nikjer ni. Dotična slovesnost zavoljo njih bo drugo nedeljo 30. t. m. Lepi so zvonovi res, gotovo bodo tudi vbrano peli.

(Dober kupec.) K tukajšnjemu zlatarju Š. pride čedno oblečen človek in si dá pokazati mnogo razne zlatnine, izmed ktere si izbere raznih reči za 400 gold. Zlatar, vesel takega kupca, opomni šaljivo, da je pred par leti pri njem nabral si blizo toliko zlatnine nekdo, ki je bil v loteriji veliko zadel. „Saj sem tudi jaz zadel“ — opomni kupovalec — „pa ne, da bi komu povedali, 2400 gold. sem zadel.“ Zlatar mu želi srečo, zračuni izbrano zlatnino in pové znesek. „Že dobro“ — reče kupovalec — „pošljite koga z menoj domú, denarja nimam pri sebi, stanujem pa za zdaj še v Gradišči, tam bom plačal.“ — Zlatar, ki je že večkrat bral o tem, kako so po večih mestih na ta način zvabili hudodelniki zlatarje ali njih poslance z blagom v kake kote ter jih oropali ali celo umorili, ki bi bil pa vendar rad naredil lepo kupčijo, reče na to: „bom jaz sam nesel Vam blago na dom, le drugo sukno bom oblekel.“ — Med tem pokliče ravno memogredočega mestnega stražnika ter mu razloži, kako in kaj. Potem se napoti z zlatnino v žepu s kupovalcem, policaj pa v dostojni daljavi za njima. Šli so res v Gradišče, kjer kupovalec postoji pred bolj neznatno hišo ter reče, naj gre zlatar za njim pod streho. Ta si pa ne upa prav, še le, ko mu policaj migne, zleze kvišku in stopi v borno sobo, kjer najde dve ženski pri delu. Ko jima razloži, kako in kaj, pokaže mlajša na možaka, z roko pa naredi na svojem čelu kolesee, in tako je spoznal zlatar, pri kom da je, namreč pri čevljarju K., kteremu se večkrat v glavi meša. Odsel je toraj brez vseh slabih in dobrih nasledkov s svojo zlatnino v žepu.

(Žalostno ali vsaj ne veselo.) Včeraj popoldne je neka ženska hodila po ljubljanskih gostilnicah niže vrste z velikim zvezkom knjižic, ktere je prodajala s priporočilom: „To so bukve, katerih še nobeden bral ni.“ In res položi na mizo 34 strani, to je čez 2 poli obsegajočo nenačeto knjižico z naslovom „Slavnostni sprejem slovenskega pešpolka Kuhnovega št. 17. v Ljubljani dne 26. in 27. novembra 1879.“ — „Po čem pa prodajate to knjižico, žena?“ — prašal je nekdo. — „Samo po krajcarji, po enem samem krajcarji“ — odgovori ženska — „če jih pa kdo vzame več, mu jih še kaj navržem.“ — „Ali jih imate

še veliko?" — praša oni. — "O, še, še toliko, da jih eden ne nese," — odgovori ženska — „sem jih kupila, pa bi rada kaj zaslužila ž njimi.“ — To je dogodek, ki ga nam je pripovedoval prijatelj. Dovoljen bodi mu kratek dostavek. To knjižico izdal je takrat ponatisnjeno iz „Slov. Nar.“ umrli pisatelj F. Hlavka ter ji nastavlja ceno 15 kr.; koliko je spečal je, se sklepa po tem, da je ostala še cela skladovnica, ki zdaj ni družega ko papir, pa še ceneja. Da take skušnje niso ravno spodbudljive za slovenske pisatelje, si lahko vsak misli, kajti knjižica dveh tiskanih pol za eden krajcar a. v. — kje in v katerem jeziku se dobi?

Razne reči.

— Cesar Franc-Jožefovo zavetišče za mladino. Prihodnjo soboto, 22. t. m., prevzame izvršilen odsek cesar Franc-Jožefovega zavetišča Weinzierl od gospodarstva cesarskih graščin. Oklic na odlične mestjane in družbe bode vabil k vdeleževanju pri tem prekoristnem zavodu. Z dosedanjimi darovi se more sicer zavetišče vzdrževati, ker je silno težavno prosilce zavračevati in se zavetišče ne boče oziralo na domovinstvo in na veroizpovedanje, zato želé zavetišče razširiti. (Pri ti priliki hočemo še enkrat omeniti našega domačega zavetišča na Spodnjih Poljanah, kamor zahaja šolska mladina v prostih urah, da se tam pripravlja za šolske nauke. Naj bode to zavetišče živo priporočeno vsem krščanskim rodoljubom, ki se trudijo za duševni in gmotni napredek našega ljudstva, naj pomaga kdor kaj more, da se mladina krščansko izreja in koristno podučuje; posamezne moči vendar poslednjič le opešajo, ako ne pride pomoči.)

— V Košicah je 16. t. m. zvečer ob 9. uri nastala v cirkusu Suhr strašna gnječa, ker je nekdo zavpil „ogelj“. Gorelo ni nikjer, ljudje so pa preplašeni vsi h krati k izhodu pritisnili, drug družega na tla metali in se tako nekteri hudo poškodovali, zlomili roke ali noge; več otrok je pomečkanih. — Žalibog, da tudi tatje so bili takoj pri rokah ter ure in druge reči kradli.

— Obseg 17. sošitka zabavnika „Deutscher Hausschatz“ je sledeči: Text: Leonore. Roman von Alfred Hugo. (Schluss.) — Weidenverderber und Dünung der Korbweiden-Kulturen. Von M. von Schwarzenbach. (Schluss.) — Zwei Gardinen-Predikten. Engl. von Douglas Jerrold. Deutsch von Alice Salzbrunn. — Eine Reise durch die Schweiz. Von Ferdinand Heitemeyer. — Schiffers Heimgedanken. Gedicht von Julius Schwering. — Die Zerstörung der Insel Ischia am 28. Juli 1883. — Karlsbad. Von Dr. Z. — Kaffee und Thee. ihre Surrogate und Verfälschungen. — Monte Baldo und Madonna della Carona. Von B. M. L. — Bilder aus dem „fernen Westen“. Von R. Majewski. III. Miner und Minensucher in den Felsengebirgen. — Ouray. — Bewährte Hausmittel. Mitgeteilt durch L. v. Pröpper. — Gegen Stein. — Polytechnische Mitteilungen. Illustrationen: Ein Wetter kommt! Gemalt von Karl Raupp. — Casamicciola auf der Insel Ischia vor der Zerstörung. Originalzeichnung von A. Blaschnik. — Neuchâtel in der Schweiz. Von Jul. Zimmermann. — Lausanne in der Schweiz. Von E. Kirchner. — Inneres der Kathedrale in Lausanne. Von E. Kirchner. — Freiburg in der Schweiz. Von J. Zimmermann. — Die Drathbrücke zu Freiburg in der Schweiz. — Inneres der Kathedrale St. Nikolaus zu Freiburg in der Schweiz. — Bern in der Schweiz.

— Za pivopivce in pivovarce. Severo-amerikanske združene države izdale so pivovarjem nov zakon, vsled kterega morajo pivovarji natanjko gosposki naznanjevati, kakošne zmesi da pivu pridevajo in koliko. Do sedaj so pivovarji zapisavali v dvoje knjige svojo obrt. V jedno pisali so zvršeno pivo, kar se ga je prodalo, v drugo pa tvarino, iz ktere so pivo

delali. Nova postava pa zahteva, da se davkarskim uradom prepis one knjige predlaga, kjer so tvarine zapisane, in tako gosposka lahko pivovarce kontrolira, da ne bodo škodljivih stvari v pivo mešali. Tudi morajo pivovarji natanjko povedati, kakšno zmes pivu pridavajo radi barve, čiščenja itd. Kdor bi resnično ne predlagal, vzelo se mu bode vse pivo, kolikor se ga bo v kleti našlo, zraven tega se bode dotični pivovar nar še z denarno kaznijo ne spod 500 in ne nad 1000 dolarjev oglobil. Kdor bi prepozno javil, plača 300 dolarjev. Občinstvo je novi zakon menda z radostjo pozdravilo; sedaj bodo vsaj vedeli, kaj da pijejo. Tudi pri nas bi ne bilo odveč.

— Jahač in konj. V berlinskih najvišjih krogih podaja se sedaj najnovejši dovtip Bismarkov. Bismark zaradi razdraženih živcev več ne kadi in tudi vina ne pije, in gledé tega rekel mu je cesar pri neki priložnosti: „Glejte mene, ljubi knez, mnogo stareji sem od vas, in vendar še vedno kadim in vino pijem, kolikor se mi ga ljubi. Veličanstvo, to ni prav nič čuda, kajti že od nekdaj je znano, da se jahač vedno boljše počuti nego konj!“ Si non è vero, è ben trovato.

— Siraudin, francoski pisatelj, je bil poleg svoje bistrumnosti vrli vražar, vrh vsega pa še izvrsten dovtipnik. Nekdaj pride k vodji nekega gledišča, da bi mu svojo najnovejšo veseligrö prečital. Vodja se mu skrije ter odide v svojo sobo. Siraudin pa lesto prinese, jo na gledišče nasloni in vodji pri oknu svojo igro čita, kar je vodjo v velik smeh pripravilo. — Nekako posebno zaupanje imel je Siraudin do štev. 8. Vsakega važnejšega podjetja lotil se je 8. dan. Ako se je vozil, vzela je vedno le izvoščeka štev. 8, 88 ali 888, in še celó smrt ga je iz golega spoštovanja do njegovega fatalizma na 8. septembra t. l. pokosila.

— Pohleven milijonar. Amerikanski milijonar Vanderbilt, eden najbogatejših knezov na celem svetu, bil je nedavno v saratoških kopaljih pri večjem obedu v družbi jako odličnih gostov. Njegova gospa in hči sedeli ste mu na strani. Približala se je neokusno, a bogato napravljena gospa, ki se je bankirju za staro znanjo predstavila. Vanderbilt se je mnogo časa prav po domače z njo zabaval. Ko gospa odide, pravi njegova hči: „Papa, pozabili ste, da je ta gospa nekdanj na trgu sedela in nam piščance prodajala?“ — Ne dete moje, nisem pozabil, kajti imam vrlo dober spomin; tudi se še prav dobro spominjam, da je tvoja mati nekdanj pivo točila in prodajala, med tem, ko sem jaz z ostrigami barantal. — Pač jih bo malo tako odkritosrčnih in pohlevnih milijonarjev v Evropi in Ameriki, kakor ta bivši ostrigaš Vanderbilt.

Umrli so:

14. septembra. France Pajek, organist, 20 let, Petrova cesta št. 55, pljuč. tuberkuloza. — France Meše, hišnika sin, 14 dni, Črna vas št. 64, atrofija.

15. septembra. Ana Ban, šivilja, 22 let, dunajska cesta, jetika.

16. septembra. Ana Centrich, vdova želez. vodja, Karl. predmestje št. 15, tuberkuloza.

17. septembra. Vencel Kržišnik, privat. vradnika sin, 12 dni, Florj. ulice, slabost.

Eksekutivne dražbe.

24. sept. 1. e. džb. Janez Hočevnar iz Spod. Brnika, 4385 gl. Kranj. — 3. e. džb. pos. v Mrzlem potoku, urb. št. 209. Zg. Kosez. Brdo. — 1. e. džb. Andrej Kobal, 1295 gl. Vipava.

25. sept. 3. e. džb. pos. Jožef Osredkar iz Smolnika, 3045 gl. Vrhnika. — 1. e. džb. pos. Katarina Nurdorfer iz Vipave. Vipava.

26. sept. 3. e. džb. pos. pod kat. srenje Pušča vas, vlož. št. 4, 111 gl. Kostanjevica. — 1. e. džb. Jožef Gorenc iz Verhpolj, 957 gl. Kostanjevica. — 3. e. džb. zemljišč pod davkarsko srenjo Štajarski vrh, vlož. št. 11, 17. — 1. e. džb. Karolina Muh, 780 gl. Senožec. — 1. e. džb. Anton Zalokar, 1195 gl. Kostanjevica. — 1. e. džb. Janez Vodenčar, 468 gl. Kostanjevica.

27. sept. 3. e. džb. pos. Janez Petkovšek iz Medvedjebrda hiš. št. 6. Logatec. — 3. e. džb. pos. Anton Fača iz Jakobovic, 5860 gl. Logatec. — 3. e. džb. mld.

Julija, Evgenija in Emilja Milavec iz Cirknice, 8250 gl. Logatec. — 3. e. džb. France Bajt iz Planine. Logatec. — 3. e. džb. Janez Meze iz Brod.

Dunajska borza.

18. septembra.

Papirna renta po 100 gl.	78	gl.	35	kr.
Sreberna „ „ „ „	78	„	65	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99	„	80	„
Papirna renta, davka prosta	93	„	—	„
Ogerska zlata renta 6%	119	„	15	„
„ „ „ 4%	87	„	75	„
„ „ „ papirna renta 5%	86	„	45	„
Kreditne akcije	160	gl.	296	„
Akcije anglo-avstr. banke	120	gl.	109	„
„ avstr.-ogerske banke	835	„	—	„
„ Länderbanke	106	„	—	„
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	645	„	—	„
„ državne železnice	321	„	—	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	231	„	50	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103	„	—	„
„ Ferdinandove sev.	104	„	75	„
4% državne srečke iz l. 1854	250	gl.	120	„
4% „ „ „ 1860	500	„	132	„
Državne srečke iz l. 1864	100	„	167	„
„ „ „ 1864	50	„	166	„
Kreditne srečke	100	„	168	„
Ljubljanske srečke	20	„	23	„
Rudolfove srečke	10	„	20	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104	„	—	„
London	119	„	90	„
Srebro	—	„	—	„
Ces. cekini	5	„	67	„
Francoski napoleond.	9	„	49	„
Nemške marke	58	„	50	„

Lepo zeleno posušeno
orehovo perje in orehove luščine
(oblakovce),
divji kostanj, krompir,
češminjevo zrnje,
smrekovo in hrastovo čreslo
(lubje)

(1) kupuje po najvišji ceni

J. LEVEC,

v Ljubljani, pri mesarskem mostu.

Breviarium Romanum

4 vol. mala 8°. 1879,

(2) založil

Miroslav Pustet v Reznem.

Vsako polo tega brevira pregledala in potrdila je pred tiskom S. Rituum Congregatio v Rimu; oziralo se je kolikor mogoče na posebno zložnost molivec; glavni deli in odlični prazniki brevira so po priljubljenem dunajskem strokovnjaku gospodu prof. Kleinu najspodobnejše ilustrirani s krasnimi izvrnimi podobami in sicer: Pars Hiemalis z 9, Pars Vernalis s 15, Pars Aestivalis z 10 in Pars Autumnalis s 7 podobami.

Neprecenljiva prednost novega brevira je gotovo njegova popolnost in pravilnost; mnogo v dosedaj izišlih izdajah nepopravljenih pogreškov in pomanjkljivosti odstranilo se je najskrbljivejše.

Ta v štirih zvezkih izdani, različno vezani brevir, ki se vsled svoje trdnosti in ličnosti ne boji nobene kritike, prodaja podpisana bukvarna gledé na kakovost vezanja po sledečih cenah: 18 gl. 50 kr., 21 gl., 23 gl., 24 gl., 26 gl. itd.

Posamezne pole zahtevajočim radi pošljemo na ogled.

Katoliška bukvarna
v Ljubljani.